

HARIDUS- JA NOORTEAMET

EESTIS ELAVATE UKRAINA NOORTE AKTUAALSETE INFOVAJADUSTE KAARDISTUS

KÜSITLUSE TULEMUSTE ANALÜÜS

Koostas

Yaryna Karaulshchikova

Teeviit Youth Info veebilehe Ukraina keelse suuna projektijuht

Mai 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
KÜSIMUSTIK JA VASTAJAD	4
NOORTE PROFIIIL.....	5
NOORTEINFO KANALID	8
Kus noored otsivad ja tarbivad infot?.....	8
Kust noored päriselt eelistavad infot otsida ja tarbida?	9
Mis formaadis noored eelistavad infot tarbida?	11
AKTUAALSED TEEMAD.....	12
SOTSIAALSED PROBLEEMID.....	16
KOKKUVÕTE.....	17
KASUTATUD ALLIKAD	18

SISSEJUHATUS

Pärast Venemaa täismahulist sissetungi Ukrainasse 24. veebruaril 2022 on miljonid pered lahkunud Ukrainast ja asunud elama erinevatesse Euroopa riikidesse. Politsei- ja Piirivalveameti andmetel registreeriti 28. maiks 2023 Eesti piiril 132 491 Ukraina kodanikku, neist 29 340 alaealist. Kokku pöördus Politsei- ja Piirivalveametisse ajutise kaitse saamiseks 45 862 inimest (Politsei- ja Piirivalveamet, 2023).

1. augustiks 2022 moodustasid ajutise kaitse all olevate Ukraina kodanike hulgast 37,6% noored vanuses 7-26 aastat (Statistikaamet, 2023). Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel oli 2. maiks 2023 Eesti haridussüsteemis EHIS registreeritud 8534 õppurit, kes on pärit Ukrainast (lapsi alushariduses 2128; õpilasi põhihariduses 5519, gümnaasiumis 407 ja kutseõppes 480) (Haridussilm, 2023).

Haridus- ja Noorteameti noorteinfoportaali Teeviit viib igal aastal läbi küsitluse Eestis elavate noorte seas, et teada saada millised teemavaldkonnad on neile olulised ning tulemuste põhjal luua asjakohast noorteinfot.

Ukrainas puhkenud sõja tõttu on suur hulk noori Ukrainast saabunud Eesti territooriumile. See nõuab igal tasandil ning eri positsioonidel töötavatelt spetsialistidelt, sh noorsootöötajatelt ja noorteinfo spetsialistidelt, arusaama sellest, millises vormis, milliste kanalite kaudu ja millistel teemadel Ukraina noored soovivad saada infot ning millised teemad on neile olulised ja huvipakkuvad.

KÜSIMUSTIK JA VASTAJAD

Perioodil 05.04.2023 kuni 19.04.2023 viidi läbi küsitlus 7-26aastaste Ukraina päritolu noorte seas, kes elavad Eesti territooriumil. Küsitluse algatas ning viis läbi Haridus- ja Noorteameti noorteinfoportaal Teeviit.

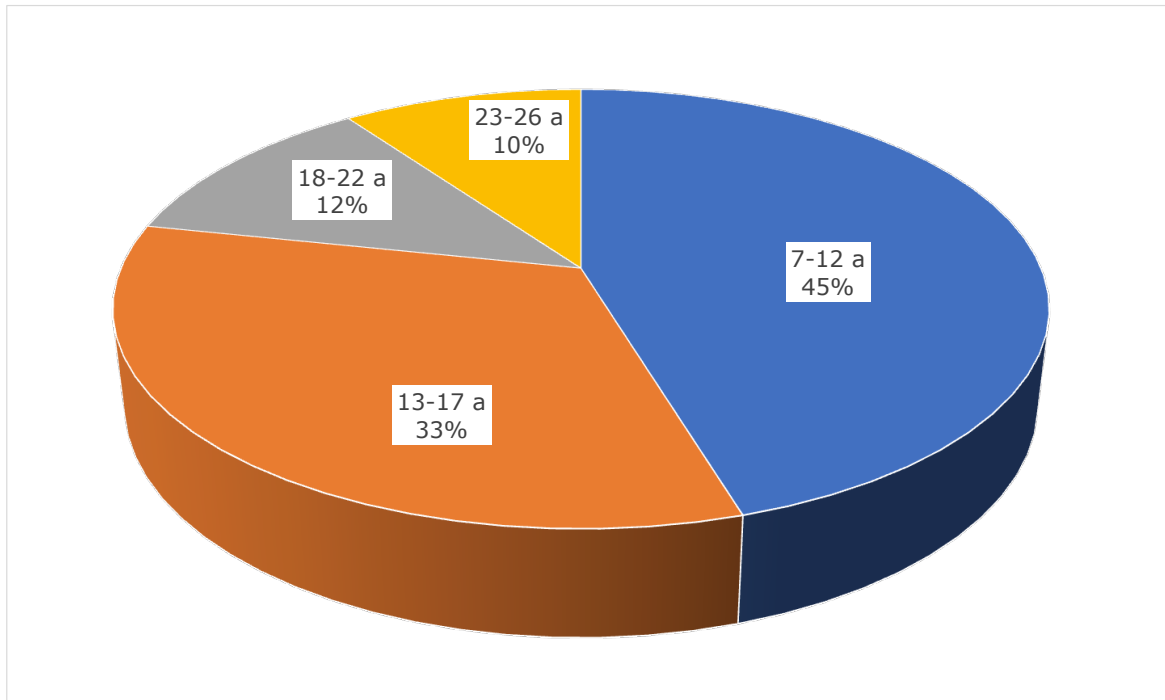
Küsitlus viidi läbi veebipõhiselt ukraina keeles ja oli kättesaadav mitmekeelses noorteinfoportaal Teeviit Youth Info (www.teeviit.ee/youth-info). Küsitlust levitati Eestis tegutsevate Ukraina organisatsioonide kaudu (Ukraina Maja, Leleka, Prosvita, Spilno jt), sotsiaalmeedias (Facebook, Telegram), edastati kõikidele Eesti üldhariduskoolidele, sh Vabaduse Kool.

Küsitluse eesmärk oli välja selgitada Ukraina noorte infovajadused ja –tarbimisharjumused ning neile olulised teemavaldkonnad. Küsitluse tulemusi kasutatakse noorteinfoportaal Teeviit kanalites noortele suunatud informatsiooni täiendamiseks ning tulemusi tutvustatakse noortega töötavatele spetsialistidele (noorsootöötajad, huvijuhid, õpetajad, jt). Tulemuste tutvustamiseks koostatakse artikkel käesoleva aruande põhjal ning seda levitatakse e-maili, uudiskirjade ja sotsiaalmeediakanalite kaudu.

Kokku laekus küsitlusele 364 vastust.

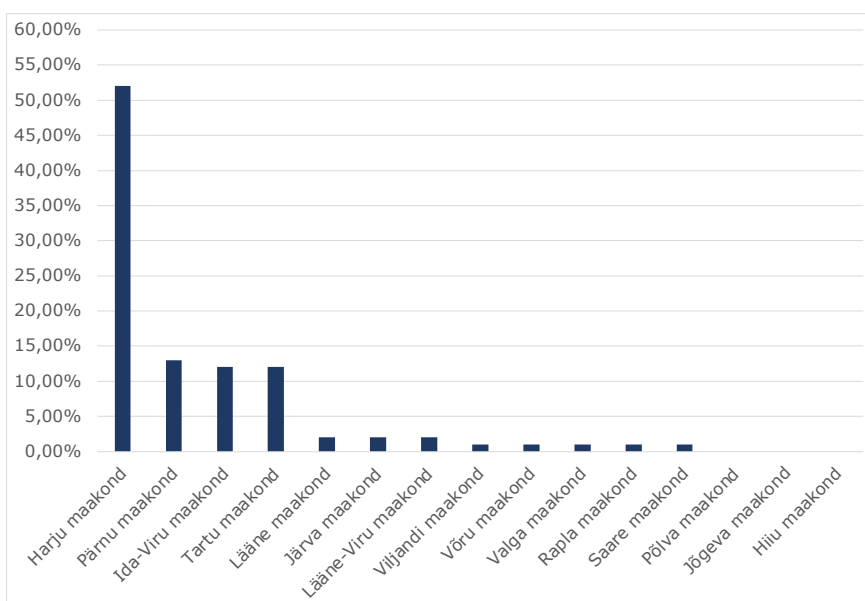
NOORTE PROFIL

Vastavalt küsitluse tulemustele (vt joonis 1) moodustab suurima osa vastanutest vanuserühm 7–12 aastased (45%). 33% vastanutest kuulub vanuserühma 13–17 aastased ning 12% kuulub vanuserühma 18–22 aastased. Madalaim osakaal vastanutest, 10%, esineb vanuserühmas 23–26 aastased.

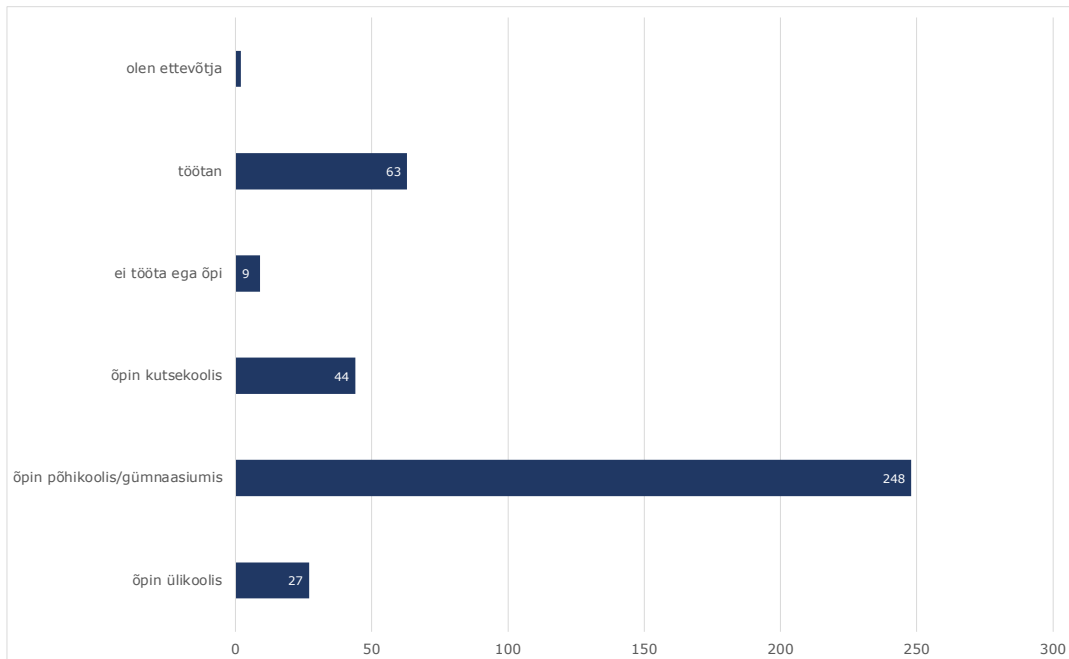
Joonis 1. Küsitlusele vastanute vanuseline jaotus, protsentides.

Küsitluses osalesid noored üle kogu Eesti (vt joonis 2) peaaegu kõikidest maakondadest. Vastuseid ei tulnud Põlva, Hiiu ja Jõgeva maakondadest. Enim vastajaid oli Harjumaa, kokku 52%.

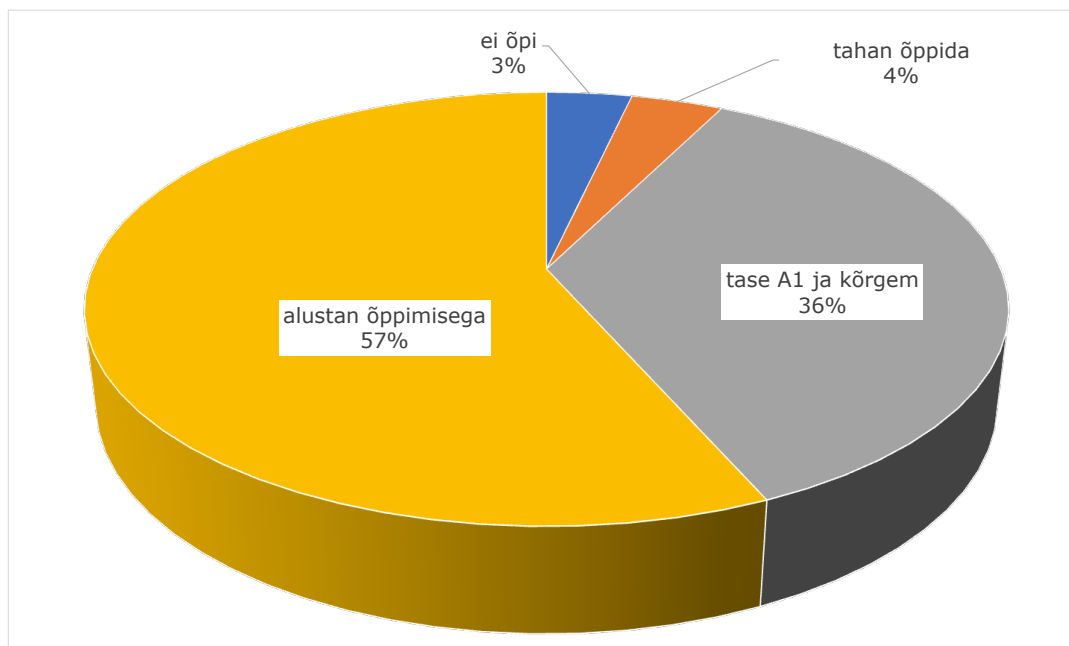
Joonis 2. Küsitlusele vastanute jaotus maakondade järgi, protsentides.

Enamus vastanutest (vt joonis 3) on põhikooli- ja gümnaasiumiõpilased. Lisaks käib suur osa noori tööl või omandab kutseharidust kutsekoolis. Mõned vastajad omandavad ülikoolis kõrgharidust.

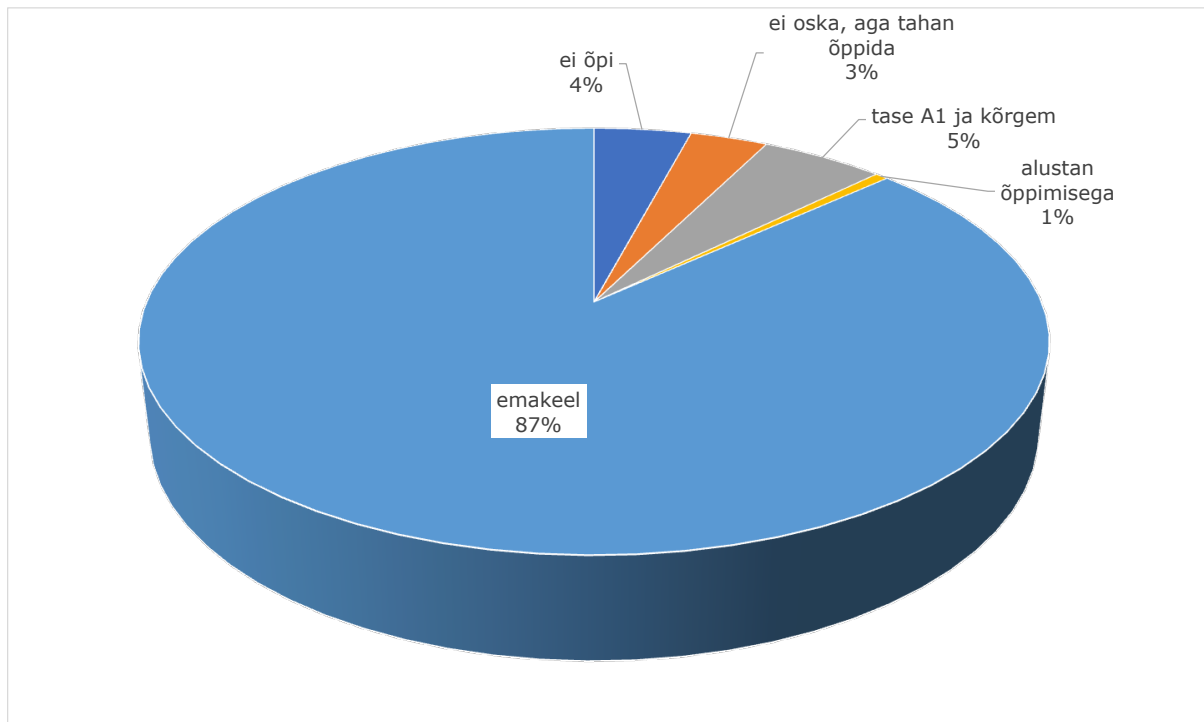
Joonis 3. Noorte hõivatus hariduses ja tööturul, arv.

Joonise 4 kohaselt on üle poolte vastanutest (57%) alustanud eesti keele õppimist. Neist 36% omavad juba A1 taset või sellest kõrgemat keeleoskust. Ainult 3% vastajatest ei õpi eesti keelt, samas 4% vastajatest sooviks keeleõpingutega alustada.

Joonis 4. Eesti keele oskus ja omandamine, protsentes.

Peaaegu kõik vastanud (vt joonis 5), 87%, nimetasid ukraina keelt oma emakeeleks. 5% küsitletutest omavad A1 taset või sellest kõrgemat keeleoskust. Teised kas ei õpi, tahavad või alustavad õppimisega.

Joonis 5. Ukraina keele oskus ja omandamine, protsentides.

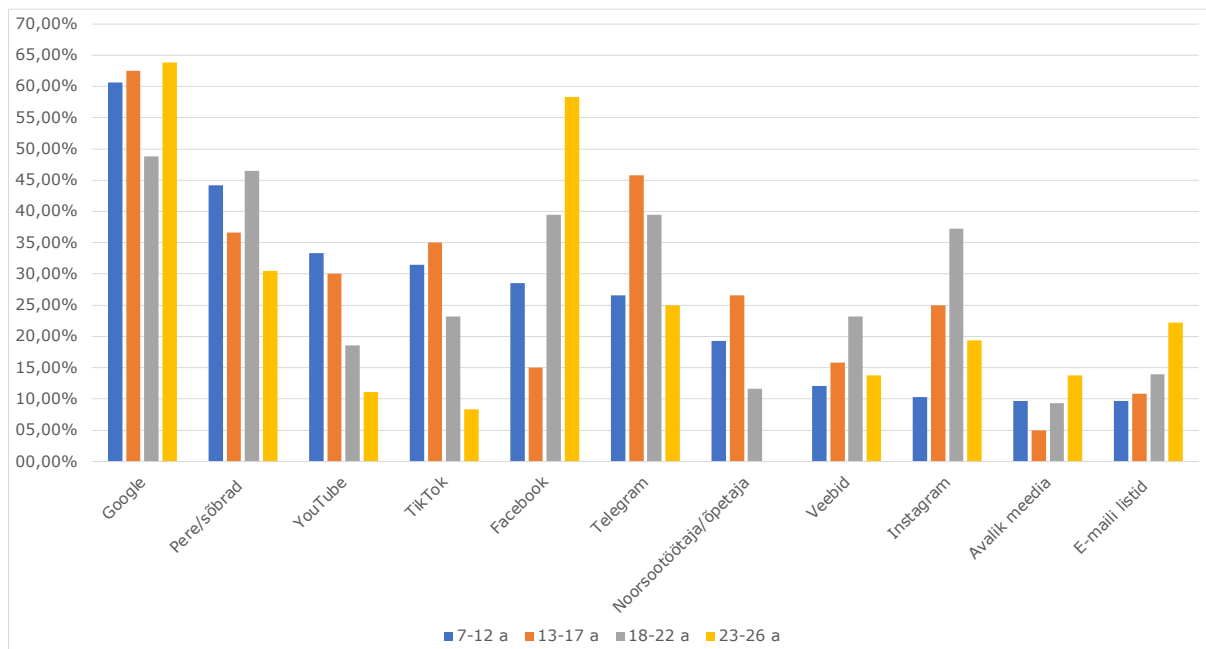
NOORTEINFO KANALID

Kus noored otsivad ja tarbivad infot?

Noored otsivad ja tarbivad infot mitmest kanalist, kombineerides seega omavahel eri kanaleid. Kõige populaarsem kanal otsida ja infot tarbida kõikides vanuserühmades on otsingumootor *Google*, kuid olulisel kohal on ka sotsiaalmeedia kanalid ning vanemad ja sõbrad (vt joonis 6).

Nagu ülal nimetatud, siis kõik vanuserühmad kasutavad aktiivselt sotsiaalmeediat info otsimiseks ja tarbimiseks, kuid erisus seisneb konkreetsetes sotsiaalmeediakanalites eri vanuses noorte seas.

7-12-aastased noored pöörduvad peamiselt info leidmiseks ning sealse info tarbimiseks YouTube'i ja TikToki poole, 13-17-aastased Telegram'i ja TikTok'i poole, 18-22-aastased Facebook'i ja Telegram'i poole, 23-26-aastased Facebook'i poole.

Joonis 6. Noorte infootsingu kanalid vanuse järgi, protsentides.

Kust noored päriselt eelistavad infot otsida ja tarbida?

Küsitluse tulemused näitavad noorte tegelike infotarbimisharjumuste (info otsimine ja tarbimine, vt joonis 6) ja tegelike infotarbimiseelistuste teatavat erinevust (vt joonis 7). Kõik vanuserühmad kasutavad peamiselt otsingumootorit *Google* info otsimiseks, kuid jooniste 6 ja 7 võrdlemine (vt tabel 1) võimaldab järeldada, et nad eelistaksid seda vähem kasutada ja saada infot teistest infokanalitest.

7-12-aastased noored eelistavad (vt joonis 7) saada rohkem infot õpetajatelt ja noorsootöötajatelt ning ka e-posti teel uudiskirjadest. Tabelist 1 selgub, et vastanute poolt on andmete võrdlemisel (vt joonis 6 ja 7) YouTube'i, TikToki ja avaliku meedia populaarsus praegu kasutatava ja eelistatava kanali võrdluses on madalamal. See viitab sellele, et selles vanuserühmas usaldavad noored rohkem spetsialiste ja ametlikke ettevõtete ning organisatsioonide uudiskirju.

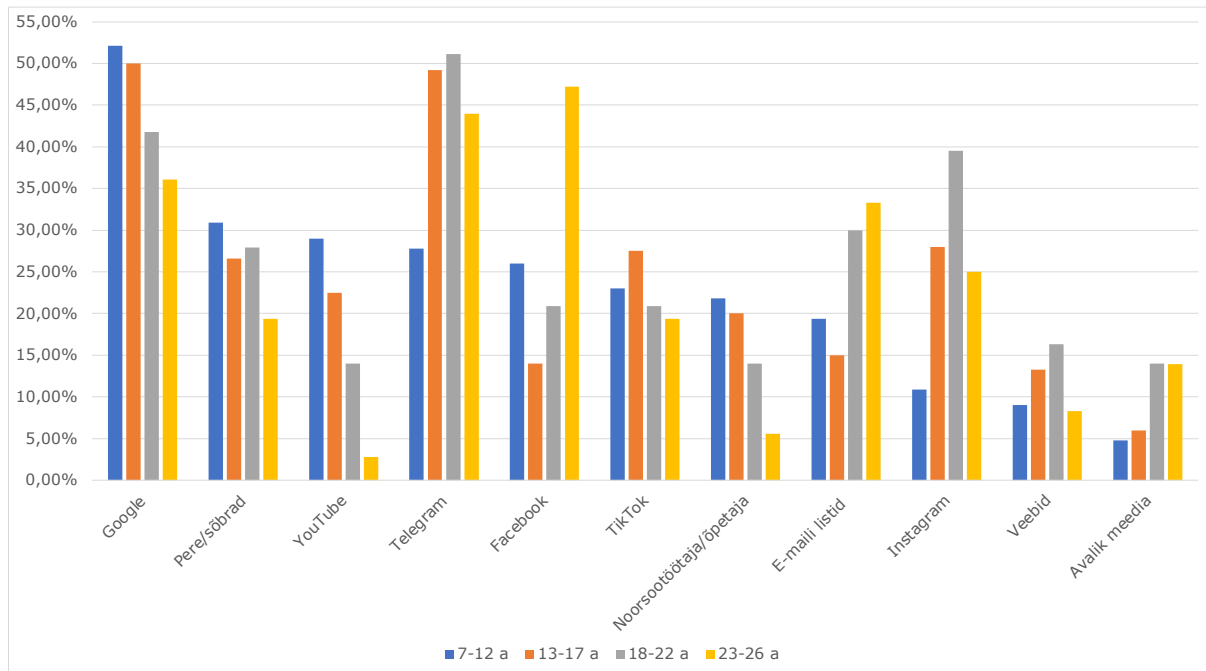
13-17-aastaste noorte eelistus on samuti e-posti teel saadetavad uudiskirjad ja lisandub kanal Telegram. Sarnaselt noorema vanuserühmaga selgub (vt tabel 1), et vastanute poolt on andmete võrdlemisel (joonis 6 ja 7) YouTube'i ja TikToki populaarsus praegu kasutatava ja eelistatava kanali võrdluses madalamal.

18-22-aastased noored hetkel saavad ja tarbivad infot Facebook'i ja Telegram'i kaudu. Tabelist 1 selgub, et vastanute poolt andmete võrdlemisel (joonis 6 ja 7) on noortel poole madalam huvi Facebooki vastu, samas kui eelistus Telegram'i osas kasvas 12%. Sellest võib järeldada, et noortel on soov kujundada ümber oma info otsimise ja tarbimise harjumused. Selle vanuserühma vastajad näitasid ka huvi info saamise vastu e-posti teel saadetavate uudiskirjade ja avaliku meedia kaudu.

23–26-aastaste vastused annavad aimdust, et noored soovivad sarnaselt eelmisele vanuserühmale samuti oma infotarbimise eelistusi ning harjumusi muuta. YouTube'i ja Facebooki populaarsus on madalam, samas kui huvi info saamise vastu TikToki, Instagrami, Telegrami ja e-posti teel saadetavate uudiskirjade kaudu on sellel vanuserühmal suurem. Lisaks märkisid selle vanuserühma noored, et nad ei saa praegu infot õpetajatelt ja noorsootöötajatelt, kuid küsitlustulemuste analüüsi järgi sooviksid mõned saada rohkem infot just neilt.

Tasub märkida, et vastanute poolt on andmete võrdlemisel (vt tabel 1) info saamise osakaal perekonnalt ja sõpradelt on kõikides vanuserühmades keskmiselt 13% madalamal. See võib viidata sellele, et noored eelistavad saada infot ekspertidelt ja usaldusväärsetest allikatest.

Küsitlustulemused näitavad, et noorel on rohkem huvi saada rohkem infot Telegrami ja uudiskirjade kaudu.

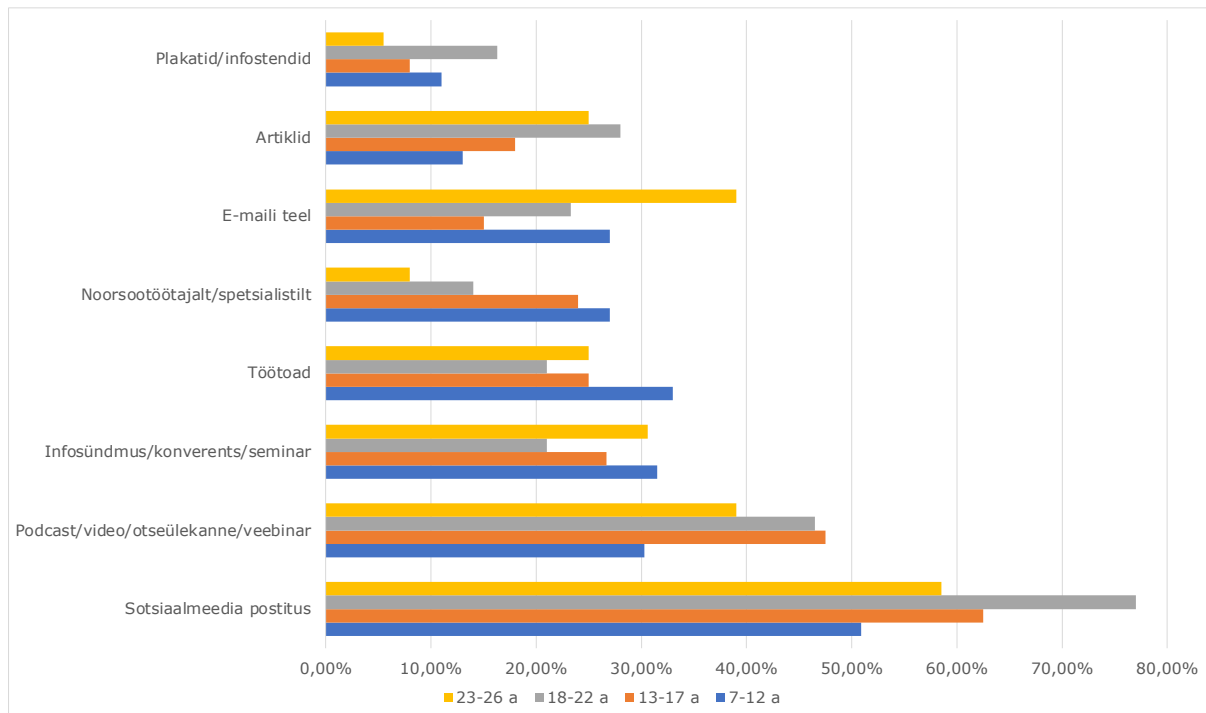
Joonis 7. Noorte eelistatud infootsingu kanalid vanuse järgi, protsentides.

	7-12 aastased	13-17 aastased	18-22 aastased	23-26 aastased
Google	-9	-13	-7	-28
YouTube	-4	-7	-5	-8
TikTok	-9	-8	-2	11
Facebook	-3	-1	-19	-11
Telegram	1	4	12	19
Instagram	1	3	2	6
Pere/sõbrad	-13	-10	-19	-11
Noorsootõetaja/õpetaja	3	-6	3	6
Veebid	-3	-3	-7	-6
E-maili listid	10	4	16	11
Avalik meedia	-5	1	5	0

Tabel 1. Hetkel kasutatavate (joonis 6) ja eelistatud (joonis 7) infootsingu kanalite erinevused, protsentides.

Mis formaadis noored eelistavad infot tarbida?

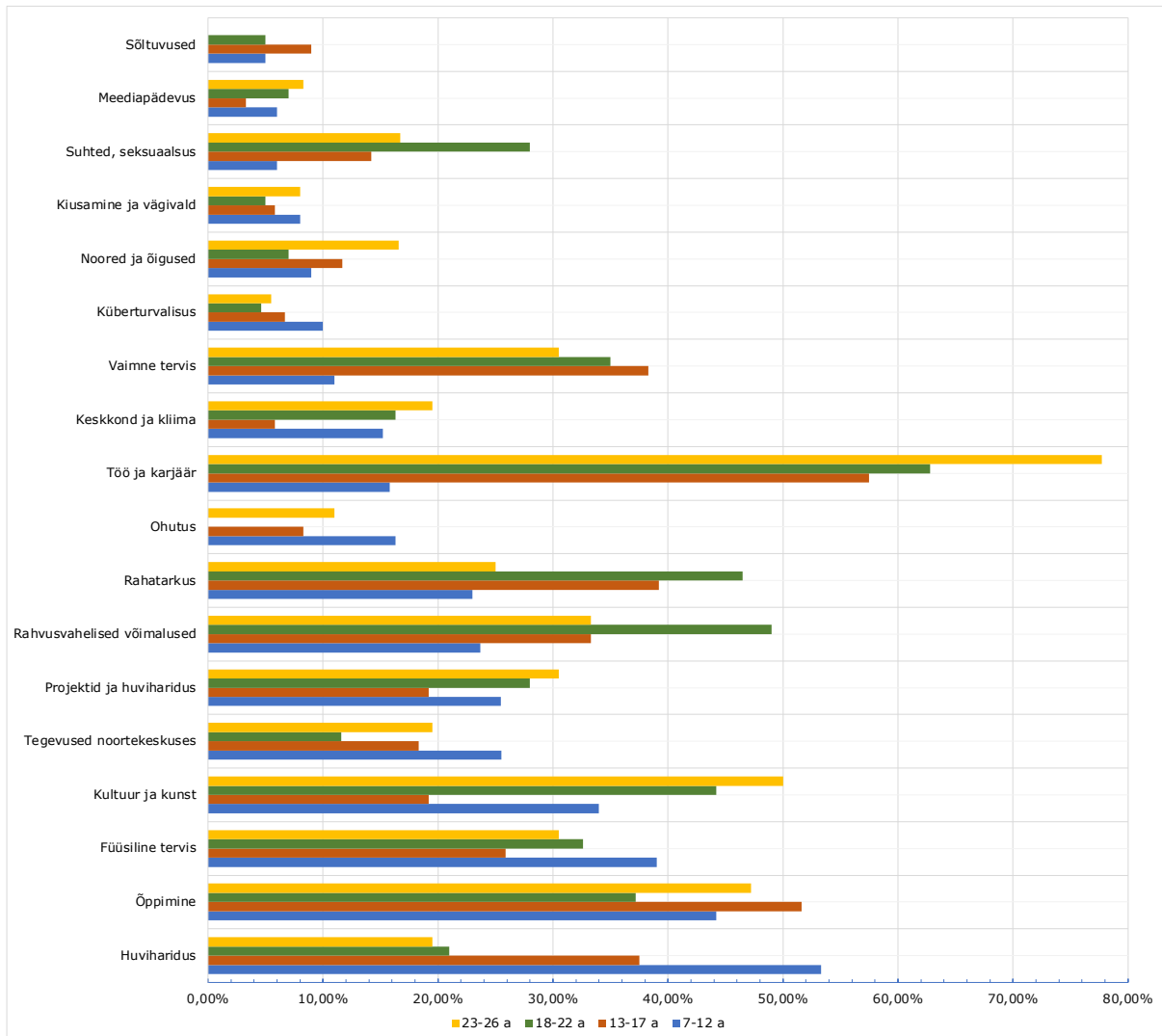
Joonis 8 näitab, et 7–12-aastaste vanuserühma eelistused hõlmavad info tarbimist sotsiaalmeedia postituste vormis ning osalemist töötubades ja seminaridel. 13–17-aastaste vanuserühma esindajad eelistavad samuti sotsiaalmeedia postitusi, videoid ja podcast'e. Sarnased eelistused esinevad ka 18–22-aastaste noorte hulgas. 23–26-aastased eelistavad eriti sotsiaalmeedia postitusi, samuti e-posti teel saadetavaid uudiskirju ja videoformaate (vt joonis 8).

Joonis 8. Noorte eelistused info vormide osas, protsentides.

AKTUAALSED TEEMAD

Küsitluses said noored märkida hetkel nende jaoks kõige olulisemad teemad. Joonis 9 näitab, et kõige olulisemaks teemaks peetakse haridust, mille märkis 46,2% vastanutest. Samuti on märkimisväärne huvi töö ja karjääri teemade vastu, mille märkis 41,2% vastanutest. Lisaks peavad noored olulisteks huviharidust, füüsilist tervist ning kultuuri ja kunsti.

Joonis 9. Noortele olulised teemad vanuselise jaotuse järgi, protsentides.

Vanusesti mõnevõrra teemade olulisus varieerub. Tabelis 2 on esitatud iga vanuserühma viis olulist teemat.

	7-12 aastased	13-17 aastased	18-22 aastased	23-26 aastased
1	Huviharidus	Töö ja karjäär	Töö ja karjäär	Töö ja karjäär
2	Õppimine	Õppimine	Rahvusvahelised võimalused	Kultuur ja kunst
3	Füüsiline tervis	Rahatarkus	Rahatarkus	Õppimine
4	Kultuur ja kunst	Vaimne tervis	Kultuur ja kunst	Rahvusvahelised võimalused
5	Tegevused noortekeskuses	Huviharidus	Õppimine	Projektid ja huvialad

Tabel 2. Noorte hinnangul aktuaalsed teemad vanuse järgi.

Analüüsides kirjalike vastuseid tänapäevaste oluliste teemade kohta täiendava info saamiseks, võib eristada järgmisi peamisi teemakategooriaid vastajate vanuse järgi (vt tabel 3):

	7-12 aastased	13-17 aastased	18-22 aastased	23-26 aastased
1	Õppimine ja huviharidus	Haridus ja õppimine	Haridus ja eneseareng	Töövõimalused
2	Huvitegevus	Tervis	Töö ja karjäär	Kultuur ja kunst
3	Kultuur ja kunst	Psühholoogia ja eneseareng	Kultuur ja kunst	Haridus ja õppimine

Tabel 3. Noorte aktuaalsed teemad, kirjalikest vastustest.

7–12-aastaste noorte vastused tõid esile järgmised tulemused:

1. Õppimine ja huviharidus. Enamus vastanutest rõhutab hariduse olulisust ja näitab huvi erinevate ainete, sealhulgas võõrkeelte (eesti, inglise), matemaatika, ajaloo, programmeerimise ja robotika õppimise vastu. Samuti on huvi enesetäiendamise ja rahvusvaheliste võimaluste vastu.
2. Huvitegevus. Vastajad näitavad huvi loovate ringide, meistriklasse ja sporditegevuste vastu, mis võimaldavad arendada hobisid ja huvialasid.
3. Kultuur ja kunst. See teema kajastab vastajate huvi kunsti üldiselt, Eesti kultuuri ja ekskursioonide vastu.

Samuti on 7–12-aastastel noortel huvi osaleda eestikeelsetes suvelaagrites ja saada infot interneti ohutuse teemal.

13–17-aastaste noorte vastused töid esile järgmised tulemused:

1. Haridus ja õppimine. Paljud vastajad näitasid huvi hariduse, õppimise ja erialase arengu vastu. Nad sooviksid rohkem infot uude haridussüsteemi kohanemise protsessi, karjäärivõimaluste, ülikoolihariduse ja eriala valiku kohta ning projektitegevuste kohta. Huvi pakuvad ka erinevad valdkonnad nagu matemaatika, programmeerimine ja eesti keel.
2. Tervis. Vaimne ja füüsiline tervis on üks olulisemaid teemasid. Nad sooviksid saada rohkem teavet tervisliku eluviisi, sõltuvuste, emotsioonide juhtimise, eakaaslastega suhete, kohanemise ja sõprade leidmise kohta. Mõned vastajad näitasid ka huvi sporditegevuste vastu, eriti korvpalli ja võrkpalli osas.
3. Psühholoogia ja eneseareng. Info psühholoogia, enesearengu strateegiate, eneseteadvuse, emotsioonide juhtimise ja oskuste arendamise kohta, mis aitaksid saavutada emotsionaalset vastupidavust ja iseseisvust.

Lisaks eelpool mainitud teemadele on huvipakkuvad teemad ka rahatarkus, meditsiin, kodanikuõigused, kultuur ja kunst, rahvusvahelised võimalused ja suvelaagrid.

18–22-aastaste noorte vastused töid esile järgmised tulemused:

1. Haridus ja eneseareng. Need teemad on vastajate jaoks kõige olulisemad. Neid huvitab õppimine erinevates ülikoolides, keelte õppimine ja kohanemine ühiskonnas, samuti vaimse ja füüsilise tervise, suhete ja seksuaalsuse küsimused. Noored tunnevad ka puudust suhtlemisest kaasmaalastega.
2. Töö ja karjäär. Noored näitavad huvi tööalaste, rahvusvaheliste ja karjääriga seotud võimaluste vastu.
3. Kultuur ja kunst. Nad sooviksid rohkem leida võimalusi ja üritusi, et arendada oma andeid. Neid huvitavad ka rahvusvahelised kultuurisündmused.

Andmed näitavad, et noored tunnevad huvi Eesti kultuuri, traditsioonide ja kaasaegse elu vastu. Nad sooviksid rohkem infot oluliste uudiste kohta ukrainlastele ja elu kohta Eestis. Lisaks mainitakse vastustes ka rahatarkust ja sporti.

23–26-aastaste noorte vastused töid esile järgmised tulemused:

1. Töö ja karjäär. Noored näitavad huvi info vastu tööle saamise, karjäärivõimaluste, töö leidmise, töötingimuste ja erialaste oskuste arendamise osas.
2. Kultuur ja kunst. Vastajad näitavad huvi kultuuri- ja meelelahutussündmuste, ajaloo, kunsti ja kultuuripärandi ning töötubade osas.

3. Haridus ja õppimine. See teema hõlmab infot haridussüsteemi, rahvusvahelise õppimise võimaluste ja huvitegevuse osas.

Noored näitavad huvi info vastu laste huvitegevuse, täiendava hariduse ja laste huvide arendamise kohta. Samuti on nad huvitatud keelekursustest, veebipõhistest õppematerjalidest ja uue keelekeskkonnaga kohanemise meetoditest. Lisaks on huvi inimõiguste, rahatarkuse, tervise ja meditsiini teemade vastu.

Kokkuvõttes viitavad vastused laiadele huvialadele selles vanuserühmas, hõlmates tööd, kultuuri, haridust, tervist ja teisi valdkondi.

SOTSIAALSED PROBLEEMID

Noorte erinevate vanuserühmade vastuste analüüs võimaldab välja tuua peamised sotsiaalsed probleemid, millega nad Eestis viibides kokku puutuvad.

7–12-aastased märgivad keelebarjääri peamiseks probleemiks (43%). Neil on raskusi suhtlemisel klassikaaslastega ja teiste kohalike noortega seoses piiratud eesti keele oskusega. Samuti toovad noored välja negatiivset suhtumist nendesse vene- või eestikeelsete noorte poolt (15%), mis hõlmab kiusamist, diskrimineerimist või mittetunnustamist rahvusliku kuuluvuse tõttu. Umbes 17% mainib suhtlemisraskusi ja piiratud sõprusringi. Selles vanuserühmas ei koge sotsiaalseid probleeme 48% vastajatest.

13–17-aastased märgivad samuti keelebarjääri peamise probleemina (18%), mis takistab suhtlemist ja sõprade leidmist. Samuti puutuvad nad kokku kiusamise ja diskrimineerimisega rahvuse ja keele alusel (11%). Mõned vastajad (8%) kirjeldavad tundeid, et neid ei aktsepteerita eestikeelsete eakaaslaste poolt. Selles vanuserühmas ei koge sotsiaalseid probleeme 23% vastajatest.

18–22-aastased märgivad keelebarjääri, etnilist diskrimineerimist, töö- ja kohanemiskeskusi ning madalat kvalifitseeritud personali taset meditsiini ja hariduse valdkonnas peamiste sotsiaalsete probleemidena. Selles vanuserühmas ei koge sotsiaalseid probleeme 28% vastajatest.

23–26-aastased nimetavad selliseid sotsiaalseid probleeme nagu perearsti leidmine, tööõiguste ja -suhte rikkumine, seaduste tundmatus ja keelebarjäär, etniline diskrimineerimine, ebakindlus tuleviku suhtes, üksindus, töö- ja eluasemeprobleemid ning kõrged kaupade hinnad. Selles vanuserühmas ei koge sotsiaalseid probleeme 20% vastajatest.

KOKKUVÕTE

Küsitluse eesmärk oli välja selgitada Eestis viibivate ning elavate **Ukraina noorte infovajadused ja – tarbimisharjumused ning neile olulised teemavaldkonnad**. Küsitlusele vastas **364** noort vanuses 7-26. Küsitlus koosnes valikvastustest ja kirjalikest vabavastustest.

Küsitluse tulemus näitab noored infotarbimise harjumuste kohta seda, et **Google otsingumootor** on noorte seas kõige levinum iseseisvalt info otsimise kanal, aga samas tõid noored välja, et nad eelistavad infot saada sotsiaalmeedia platvormi **Telegram** ja **e-posti** kaudu (uudiskirjad, pakkumised). Noorte eelistatud formaat info tarbimiseks on sotsiaalmeedia postitused, videod ja taskuhäälingud.

Noorte jaoks on olulisemad teemavaldkonnad:

- õppimine;
- töö ja karjäär;
- huvi tegevused;
- füüsiline tervis;
- kultuur ja kunst.

Kirjalikes vabavastustes tõid noored välja selle, et nad on **huvitatud enesearengust, haridusest, tööst ja karjäärist, kultuurist ja kunstist ning tervisest ja meditsiinist**.

Küsitluses kaardistati ka noorte sotsiaalseid probleeme, millega nad Eestis viibides kokku puutuvad. Üks peamisi probleeme on keelebarjäär, seda eriti 7–17-aastaste noorte seas, mis nende sõnul raskendab nende integreerumist ja suhtlemist teiste noortega. Samuti toodi välja negatiivset suhtumist ja keelepõhist diskrimineerimist. Vanema vanusegrupi vastajad seisavad silmitsi selliste kitsaskohtadega nagu töö leidmine, kohanemine, õiguslikud ja meditsiinilised küsimused. Siiski oli igas vanuserühmas vastajaid, kes ei koge sotsiaalseid probleeme.

Küsitluse läbiviija kasutab küsitluse tulemusi mitmekeelse noorteinfoportaali Teeviit Youth Info sisuinfo loomiseks.

KASUTATUD ALLIKAD

Haridussilm (2023, 29. mai) *Ukraina sõjapõgenikud Eesti haridussüsteemis*. Allikas: <https://www.haridussilm.ee/ee/valdkonnaraportid/ukraina-oppijad-eesti-hariduses>

Politsei- ja Piirivalveamet (2023, 29. mai) *Ajutise ja rahvusvahelise kaitse taotlejate arv*. Allikas: <https://www.politsei.ee/et/ajutise-ja-rahvusvahelise-kaitse-taotlejate-arv>

Sotsiaalkindlustusamet (2023, 29. mai) *Statistika. Ukraina sõjapõgenikud Eestis*. Allikas: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/praktiline-teave/statistika#ua-stat>

Sõstra, K. (2022, 22. august) *Ukraina noor sõjapõgenik Eestis*. Statistikaamet. Allikas: <https://www.stat.ee/et/uudised/ukraina-noor-sojapogenik-eestis>